

פרידה מהנשיא היוצא

פרופ' קובי מיצר

נשיא האוניברסיטה הפתוחה
בין השנים 2013-2018

"זו אותה הרוח הצודקת
אלו הם אותם גלים
אך מי שקובע את הדרך
אלו הם המפרשים
את המפרשים אתה מותח
את המפרשים אתה המכוון
את המטרה אתה קובע
ואליה מתכוון"
(חוה אלברשטיין)

נאוה סגל-ליכטנשטיין

המזכירה האקדמית

ב־30 בספטמבר 2018 יסיים פרופ' קובי מצר כהונה בת
חמש שנים כנשיא השמיני של האוניברסיטה הפתוחה.

איך מסכמים חמש שנים של עבודה יומיומית
משותפת עם הנשיא (או עם קובי, כפי שהוא דורש
שיקראו לו כולם)?

אפשר לכתוב על ההתעניינות של קובי ועל הדאגה
שלו לאנשים שעובדים איתו; אפשר לכתוב על ההמלצות
לפעילויות תרבות ופנאי שקובי נהנה לחלק בכל בוקר
- ההצגות הטובות בעיר, סדרות הטלוויזיה המומלצות,
ספרים טובים שקרא במהלך סוף השבוע; אפשר לכתוב
על אופיו האנרכיסטי (לדבריו) ועל התנגדותו לכללים
מובנים ונוקשים, אבל מעבר לכל אלה, חשוב לכתוב על
פועלו ועל הישגיו כנשיא האוניברסיטה הפתוחה בשנים
2013-2018.

קובי הגיע לאוניברסיטה הפתוחה מהאוניברסיטה
העברית, שבה הוא שימש כחבר סגל וכחוקר בתחום
ההיסטוריה הכלכלית ומילא שורת תפקידים בכירים,
ובהם ראש המחלקה לכלכלה, דיקן הפקולטה למדעי
החברה, יו"ר מייסד של רשות הספריות האוניברסיטאית,
יו"ר המועצה המדעית של הוצאת הספרים ע"ש
מאגנס. כמו כן היה חבר מערכת של כתבי עת מרכזיים
בהיסטוריה כלכלית, חבר הוועד המינהל האקדמי של
האגודה הבינלאומית להיסטוריה כלכלית ונשיא האגודה
הישראלית לכלכלה. ניסיונו הרב והמגוון של קובי, וכן
דרך התנהלותו הנעימה והשיתופית, סייעו לו לנווט את
האוניברסיטה הפתוחה במהלך חמש השנים האחרונות.
בדיווחו הראשון למועצת האוניברסיטה, חודשים
ספורים לאחר כניסתו לתפקיד, אמר קובי: "אם אתם
מצפים ממני כבר עתה לתשובה לשאלה לאן בכוונתי
להוביל את האוניברסיטה בחמש השנים הבאות. הייתי
משיב עליה בשלב זה במילה אחת, **קדימה**. במילה אחת
זו מקופלת למעשה תפיסתי, הן לגבי האוניברסיטה
והן לגבי תפקידי כנשיא. הצעדת האוניברסיטה קדימה,
משמעותה בעיניי לטפח ולקדם אותה בהמשך למה
שעשו קודמיי לתפקיד. אך המושג 'קדימה' מגלם
לתפיסתי גם, ואולי בעיקר, את ההבטחה שלא לשקוט
על השמרים ולכן חשוב שנשפר את הטעון שיפור,
שנקדם נושאים הדורשים קידום ונבצע את השינויים
ואת ההתאמות המתבקשים בסביבת ההשכלה הגבוהה
התחרותית והדינמית בארץ ובעולם. כל זאת תוך מאמץ
מתמיד לזיהוי כיווני התפתחות עתידיים".

באותו דיווח, הציג קובי כמה כיוונים שבהם הוא
מתכוון להצמיד את האו"פ קדימה, ואכן, בחמש השנים
הללו פעל לממש את חזונו ואת תוכניותיו.

פרופ' קובי מצר בלשכתו באו"פ

מאמצים להנגיש את הלימודים באו"פ לאוכלוסיות ייעודיות אלה, באמצעות יצירת מעטפת תומכת, אישית וקבוצתית. כיוון זה עולה בקנה אחד עם יעד מרכזי של האוניברסיטה הפתוחה מיום היווסדה – פתיחת ההשכלה הגבוהה בפני כל מי שמבקש לבוא בשעריה, גם אם אין לו תעודת בגרות או ציון הפסיכומטרי הנכסף, או שנאלץ לעבוד במשרה מלאה במקביל ללימודיו באוניברסיטה.

אלה רק מקצת הפעילויות וההישגים בחמש השנים האחרונות. יש רבים נוספים, חלקם עדיין בהתהוות וימים יעידו על הצלחתם.

עם זאת, מובן שהספינה לא תמיד שטה על מי מנוחות. בשנים אלה היו התמודדויות גם עם סערות, מבית ומחוץ: ירידה במספר הסטודנטים, קשיים תקציביים שהצריכו קיצוצים וצמצום, התמודדות עם סוגיית מיצוב האו"פ בשדה ההשכלה הגבוהה, שהתחרות בו הולכת וגוברת, משא ומתן עם סגלי האו"פ ועוד. את כל אלה צלח קובי בדרכו הייחודית, כששתי אמות שגורות בפיו: הראשונה, "והעיקר לא לפחד כלל" והשנייה, "אשרי אדם מפחד תמיד". אמות אלה עשויות להישמע כסותרות זו את זו, אך אצל קובי הן מצליחות לחיות בכפיפה אחת ולהוביל אותו בצעידה קדימה, באחריות ובזהירות הנדרשת, לעבר המטרות המסומנות.

כאיש אקדמיה וחוקר בנפשו, כאוהב ספר, תיאטרון, אמנות, שירה עברית, היסטוריה, פוליטיקה ועוד, אין ספק שקובי לא ישתעמם גם לאחר סיום כהונתו המאתגרת כנשיא האו"פ. אנו מאחלים לו הצלחה רבה בהמשך דרכו, נחת וסיפוק בכל התחומים – המקצועי, המשפחתי והאישי. ■

תחום תוכניות הלימודים – הרחבת האפשרויות לרוחב ולעומק. "לרוחב" – על ידי חיזוק מגוון תוכניות הלימודים המוצעות לסטודנטים, למשל, תוכניות מובנות, המאפשרות למידה מתוכננת ותחומה בזמן עד סיום התואר. תוכניות משולבות, המאפשרות לשלב בין קורסים אקדמיים וקורסים מעשיים (חוץ-אקדמיים) וכך הסטודנט מסיים את לימודיו עם תואר אקדמי ודיפלומה מקצועית-מעשית.

"לעומק" – טיפוח המסלולים המחקריים של האוניברסיטה הפתוחה, באמצעות תוכניות חדשות לתואר שני, חיזוק תשתיות המחקר, הקמת מעבדות מחקר ועוד. לאחרונה הושג צעד חשוב בכיוון זה כאשר

המועצה להשכלה גבוהה העניקה לאוניברסיטה הפתוחה אוטונומיה לפתיחת תוכניות לימודים לתואר שני ולהענקת תואר בהן. האוטונומיה הזאת ניתנה על בסיס ההכרה של מל"ג/ות"ת בעמידה בתנאים האקדמיים, התקציביים והתאגידיים, וחשוב מכול, האוטונומיה היא תנאי סף מרכזי להגשת בקשה ללימודי דוקטורט באו"פ, ויש לקוות כי המאמצים בכיוון זה יישאו גם הם פרי בקרוב.

תחום חומרי הלמידה ופיתוח הקורסים – לפני כשנה נערך באו"פ שינוי ארגוני משמעותי, הוקמה מחלקה לפיתוח אקדמי והוצאה לאור, המאחדת שתי מחלקות שהיו עד אז נפרדות. איחוד זה, בשילוב עם שה"ם, מאפשר אינטגרציה של כל דפוסי הפיתוח והייצור של חומרי הלמידה וההוראה והוא חיוני להצבת האו"פ בחזית הלמידה האקדמית בשדה ההשכלה הגבוהה.

תחום הטכנולוגיה – האו"פ עשתה צעדים משמעותיים מאוד בשנים האחרונות למצב עצמה בעולם הטכנולוגיות והלמידה המקוונת: האו"פ העלתה לרשת, במסגרת מיזם EADTU האירופי, MOOC's (Massive Open Online Courses) בנושאים שונים המיועדים לציבור הרחב של שוחרי הדעת. מתוך אותה מטרה – עמידה בחזית טכנולוגיות הלמידה – הוקמה בתשע"ה "אקדמיה מקוונת", חברה-בת של האוניברסיטה הפתוחה, שמטרתה ליצור מוקד לאומי לעידוד ולהפקה של משאבי לימוד מקוונים עבור מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל.

תחום ההנגשה – פתיחת שערי האוניברסיטה הפתוחה לאוכלוסיות חדשות – דוברי ערבית, יוצאי אתיופיה, חרדים. במהלך השנים האחרונות נעשו